

Hoe zat het ook alweer met...

De onlangs ingevoerde vernieuwing van het burgerlijk procesrecht heeft 'een fundamentele overdenking van de uitgangspunten en beginselen van het civiele procesrecht' niet overbodig gemaakt. Met instemming van de minister van Justitie zijn drie hoogleraren aan deze taak begonnen.

Willem Heemskerck
redactielid

Naar aanleiding van het op 25 oktober 1999 bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel (tot) Herziening van het procesrecht van burgerlijke zaken, in het bijzonder de wijze van procederen in eerste aanleg (26 855) – inmiddels per 1 januari 2002 in werking getreden – heeft een groep van acht vooraanstaande processualisten in het *Nederlands Juristenblad* een oproep gedaan.¹ Naar de opvatting van de groep is de benadering die in het wetsvoorstel is gekozen, evenals die in het voorafgaande – ingetrokken – wetsvoorstel (24 651), niet anders dan een praktische geweest, terwijl een fundamentele overdenking van de uitgangspunten en beginselen van het civiele procesrecht (wederom) heeft ontbroken. De oproep strekte tot zo'n fundamentele herbezinning.

In de Nota naar aanleiding van het verslag van 13 juli 2000 heeft voormalig minister van Justitie Korthals laten weten aan deze oproep, die overigens niet geheel op zichzelf stond, gehoor te geven en een fundamentele herbezinning op ons burgerlijk procesrecht zinvol te achten, evenwel zonder de inzet op een overwegend praktische aanpak tot verbetering van het procesrecht door middel van wetsvoorstel 26 855 los te laten.² Bij gelegenheid van het wetgevingsoverleg over dit wetsvoorstel op 21 februari 2001 heeft hij zich uitgesproken over de verdere aanpak van de fundamentele herbezinning en laten weten dat hem daarbij een kleine kerngroep van

de fundamentele herbezinning?

enkele vooraanstaande personen voor ogen stond, die een initiërende en coördinerende rol zouden moeten vervullen.³

Op 1 augustus 2001 is voor de samenstelling van de kerngroep een (Europese!) aanbestedingsprocedure uitgeschreven, waarop een gezamenlijke offerte van de Universiteit Leiden, de Katholieke Universiteit Brabant en Pels Rijcken & Droogleeuw Fortuijn van 24 september 2001 is gevolgd. De opdracht is daarop aan deze partijen gegund, waarna de kerngroep – bestaande uit de hoogleraren W.D.H. Asser, J.B.M. Vranken en H.A. Groen – met ingang van 1 november 2001 haar werkzaamheden heeft aangevangen.

Stappenplan

In een brief van 24 oktober 2001⁴ heeft minister Korthals de Kamer geïnformeerd over het stappenplan: aan het eind van het eerste kwartaal van 2002 zal een rapport met voorlopige bevindingen bij wijze van tussenrapportage worden uitgebracht, bestemd voor tussentijdse informatievoorziening aan de Kamer. Dit tussenrapport zal zoveel mogelijk de richting aangeven waarin de gedachten gaan, die in het in oktober 2002 uit te brengen afrondend rapport van de eerste fase zullen worden uitgewerkt. In de tweede fase zullen de onderzoekers een gestructureerde gedachtenvorming over de in de eerste fase ontwikkelde analyse en aanbevelingen entameren en begeleiden. Vervolgens zal aan de hand van de rapportage uit de eerste fase en de uitkomsten van het in de tweede fase te organiseren publieke debat en advisering in een eindrapport een uitgewerkt en gedetailleerd advies worden opgesteld, dat op 1 juli 2004 kan worden gepresenteerd.

Bij brief van 13 mei 2002 heeft de kerngroep haar tussenrapportage uitgebracht, welke door Minister Korthals bij brief van 24 mei 2002⁵ aan de Tweede Kamer is gestuurd.

Toetsingskader

In haar tussenrapportage heeft de kerngroep allereerst veertien onderwerpen geïnventariseerd, welke deel zullen moeten uitmaken van de fundamentele herbezinning. Vervolgens geeft de kerngroep aan zich niet te willen beperken tot een bespreking en een analyse van deze onderwerpen, omdat die aanpak te fragmentarisch is; een fundamentele herbezinning dient te beginnen met het ontwerpen van een normatief toetsingskader, dat wil zeggen een samenhangend geheel van grondslagen, beginselen en uitgangspunten, die passen bij de wijze waarop in de veranderde en nog steeds veranderende samenleving wordt gedacht over geschilbeslechting en conflictoplossing, en de verantwoordelijkheid van de overheid daarbij. Bij wege van werkhypothese onderscheidt de kerngroep een tiental terreinen waarop zij de genoemde grondslagen, beginselen en uitgangspunten zoekt.⁶

De kerngroep meent dat het resultaat van deze aanpak is dat de onderwerpen die in de fundamentele herbezinning aan de orde dienen te worden gesteld, in een bredere context komen te staan.

Aan het afrondend rapport van de eerste fase – vooralsnog gepland tegen oktober 2002 – zal bij gelegenheid in dit blad aandacht worden besteed.

Noten

- 1 J.B.M. Vranken, W.D.H. Asser, F.B. Bakels, J.M. Barendrecht, A.F.M. Brenninkmeijer, A. Hammerstein, A.I.M. van Mierlo en P.A. Wackie Eysten, 'Oproep voor een beter nieuw civiel procesrecht', *NJB* 1999, p. 1963-1964.
- 2 TK 1999-2000, 26 855, nr. 5, p. 2-5.
- 3 TK 2000-2001, 26 855, nr. 16, p. 19.
- 4 just000895
- 5 just020481
- 6 De kerngroep heeft het tussenbericht besproken met de door het ministerie van Justitie inmiddels ingestelde begeleidingscommissie 'Fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht'.